Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Potînga Iurie

Dosarul nr. 2r-3022/24
(2-24106620-02-2r-28112024)

D E C I Z I E

13 martie 2025 mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

Instanța compusă din:
Președintele completului Ruxanda Pulbere
Judecători Ala Malîi și Roman Pascari

examinând fără participarea părților, recursul declarat de avocatul Bondarenco Andrei în interesul lui Secrieru Gheorghe,

în cauza civilă la cererea înaintată de Secrieru Gheorghe, persoane interesate Secrieru Ilie, Direcția Generală Administrare Fiscală, mun. Chișinău, cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și locului ei de deschidere,

împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 7 octombrie 2024, prin care s-a restituit cererea înaintată de Secrieru Gheorghe, persoane interesate Secrieru Ilie, Direcția Generală Administrare Fiscală, mun. Chișinău, cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și locului ei de deschidere,-

a c o n s t a t a t:

Poziția instanței de fond:

1. La 20 septembrie 2024, Secrieru Gheorghe, indicând ca persoane interesate pe Secrieru Ilie și Direcția Generală Administrare Fiscală, mun. Chișinău, s-a adresat cu cerere în instanță, prin care a solicitat constatarea faptului acceptării după decesul părinților Secrieru Zinovia la ***** și Secrieru Stepan la *****și locului deschiderii acesteia după decesul părinților în mun. *****, sat. ***** str. **********
2. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 24 septembrie 2024 nu s-a dat curs cererii pe motivul că aceasta nu corespunde condițiilor art. 166 alin. (2) lit. e) Cod de procedură civilă, iar prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 7 octombrie 2024 s-a restituit cererea de chemare în judecată formulată de Secrieru Gheorghe, persoane interesate Secrieru Ilie, Direcția Generală Administrare Fiscală, mun. Chișinău cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și locului ei de deschidere, în conformitate cu art. 171 alin. (2) Cod de procedură civilă.

Solicitarea recurentului:

3. Nefiind de acord cu încheierea instanței de fond, avocatul Bondarenco Andrei, acționînd în interesul lui Secrieru Gheorghe, a depus recurs împotriva încheierii Judecătoriei

Chișinău (sediul Centru) din 7 octombrie 2024, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii contestate, cu restituirea cauzei instanței de fond la etapa acceptării spre examinare.

Argumentele părților:

4. În motivarea recursului, a criticat concluzia instanței cu privire la faptul că petiționarul nu a executat conform şi în termen încheierea instanţei de judecată din 24 septembrie 2024, în condiţiile în care acesta a concretizat cerinţele/obiectul cererii deduse judecăţii, neputând a fi învinuită de neexecutarea actului judecătoresc.
5. La fel, a menționat că instanţa de fond şi-a expus opinia asupra cererii deduse judecăţii potrivit încheierii de restituire, practic constatând ca fiind neîntemeiată cererea cu privire la constatarea faptului juridic civil, în lipsa unui act de justiţie, determinând nelegalitatea încheieri contestate/criticate, în lipsa examinării fondului.
6. A menționat că chiar și în cazul în care concluziile instanţei de judecată precum că constatarea faptului acceptării succesiunii şi locului ei de deschidere după decesul tatălui petiţionarului Secrieru Stepan nu este de competenţa instanţei de judecată, asemenea concluzii nu pot fi puse la baza dispunerii restituirii cererii, atare soluţie fiind inacceptabilă, având în vedere că în partea cererii cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii şi locului ei de deschidere după decesul mamei petiţionarului Secrieru (Bîrnaz) Zinovia, judecătorul nu s-a expus nici cum, generând astfel incertitudinea actului de justiţie, or urmărind logica încheierii, instanţa de judecată urma să reţină spre examinare constatarea faptului acceptării succesiunii şi locului ei de deschidere după decesul mamei petiţionarului Secrieru (Bîrnaz) Zinovia.

Termenul de declarare a recursului:

7. În conformitate cu prevederile art. 425 Cod de procedură civilă *„termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii”.*
8. Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Centru reține că încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 7 octombrie 2024, prin care s-a restituit cererea înaintată de Secrieru Gheorghe, persoanele interesate Secrieru Ilie, Direcția Generală Administrare Fiscală, mun. Chișinău cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și locului ei de deschidere a fost recepționată de avocatul Bondarenco Andrei, care acționează în interesul lui Secrieru Gheorghe, la 23 octombrie 2024, fapt dovedit prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei.
9. Astfel, Colegiul conchide că recursul declarat de avocatul Bondarenco Andrei, în interesul lui Secrieru Gheorghe la 4 noiembrie 2024 a fost depus în interiorul termenului legal.

Aprecierea instanței de recurs:

10. Analizând legalitatea și temeinicia încheierii atacate, prin prisma argumentelor invocate de recurent și a materialelor din dosar, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Centru conchide că recursul urmează a fi admis, cu casarea încheierii instanței de fond și trimiterea cauzei la rejudecare la etapa primirii cererii, reieșind din considerentele ce succed.
11. Conform art. 424 alin. (1) din Codul de procedură civilă „*Curțile de apel examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de judecătorii”.*

12. În condițiile art. 426 alin. alin. (2) şi (3) din Codul de procedura civilă „*recursul se depune la instanța a cărei încheiere se atacă. Recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului şi a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității şi fără participarea părților”.*
13. În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b) Cod de procedură civilă „ *instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul şi să caseze integral sau parțial încheierea, restituind dpre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată.”*
14. În conformitate cu art. 168 alin. (2) Cod de procedură civilă *,,judecătorul care a primit cererea de chemare în judecată spre examinare verifică dacă aceasta întrunește exigențele prevăzute de lege. Dacă cererea de chemare în judecată nu întrunește exigențele prevăzute de lege, urmează a fi aplicate prevederile art.171 alin.(1)”.*
15. Conform art. 171 alin. (1) Cod de procedură civilă *,,după ce constată că cererea a fost depusă în judecată fără a se respecta condițiile art.166 și 167 alin. (1) lit. a), b), c) și e), judecătorul emite, în cel mult 5 zile de la repartizarea cererii, o încheiere pentru a nu se da curs cererii, comunicând persoanei care a depus cererea acest fapt de încălcare și acordându-i un termen rezonabil pentru lichidarea neajunsurilor”.*
16. În temeiul prevederilor dispozițiilor art. 166 alin. (2) lit. e) Cod de procedură civilă „*în cererea de chemare în judecată se indică: e) circumstanţele de fapt şi de drept pe care reclamantul îşi întemeiază pretenţiile şi toate probele de care acesta dispune în momentul depunerii cererii.*
17. Potrivit art. 171 alin. (2) Cod de procedură civilă *,,dacă persoana care a depus cererea îndeplinește în termen toate cerințele enumerate în încheierea judecătorului, cererea se consideră depusă la data prezentării inițiale în judecată. În caz contrar, ea nu se consideră depusă și împreună cu actele anexate, se restituie reclamantului printr-o încheiere judecătorească ce poate fi atacată cu recurs”.*
18. Din suportul probatoriu, instanța de recurs a constatat că la 20 septembrie 2024, Secrieru Gheorghe, indicând ca persoane interesate pe Secrieru Ilie și Direcția Generală Administrare Fiscală, mun. *****, s-a adresat cu cerere în instanță, prin care a solicitat constatarea faptului acceptării după decesul părinților Secrieru Zinovia la ***** și Secrieru Stepan la *****și locului deschiderii acesteia după decesul părinților în mun. *****, sat. ***** str. **********
19. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 24 septembrie 2024, constatându-se că cererea nu corespunde condițiilor legii procesuale, și anume nu sunt clare cerințele/obiectul cererii privind constatarea faptului acceptării succesiunii și locului deschiderii acesteia după decesul tatălui Secrieru Stepan, decedat la *****, având în vedere prevederile normelor în vigoare din 1 martie 2019, nefiind clară competența instanței de judecată la acest capăt de cerere, fapt pentru care potențialul petiționar urmează să-și concretizeze obiectul și temeiul juridic al cererii reieșind din aplicabilitatea legii în timp și să formuleze cerința în conformitatea cu legea în vigoare la data instituirii raportului juridic și producerii faptelor ce au valoare juridică, cererii nu i s-a dat curs, fiindu-i acordat petiționarului termen de 5 zile din momentul primirii copiei încheierii pentru înlăturarea neajunsurilor.

20. Încheierea respectivă a fost recepționată de avocatul Bondarenco Andrei în interesul lui Secrieru Gheorghe la 30 septembrie 2024 și la 4 octombrie 2024, acesta a depus o cerere în care s-a referit la neajunsurile indicate în încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 24 septembrie 2024, oferind explicații suplimentare pe marginea acestora și solicitând acceptarea spre examinare a cererii.
21. Din cererea menționată urmează că în conformitate cu prevederile art. 1432-1433, 1440, 1443-1444, 1499-1500, 1516-1517 din Codul civil în vigoare la data decesului Secrieru Zinoviei – ***** şi art. 2162, 2164-2166, 2389, 2393 din Codul civil (în redacţia Legii din 2019), cu completările şi modificările ulterioare, a solicitat instanței constatarea faptul acceptării succesiunii de către petiţionarul Secrieru Gheorghe, prin intrare de fapt în posesie asupra patrimoniului succesoral rămas după decesul părinţilor Secrieru Zinovia (decedată la *****) şi Secrieru Stepan (decedat la *****), precum și constatarea locului deschiderii succesiunii, după decesul părinţilor Secrieru Zinovia şi Secrieru Stepan, în mun. Chişinău, s. *****.
22. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 7 octombrie 2024, fiind constatat că prin cererea depusă nu s-a executat încheierea instanței din 24 septembrie 2024 și, anume: potențialul petiționar urma să concretizeze obiectul și temeiul juridic al cererii reieșind din aplicabilitatea legii în timp și să formuleze cerința în conformitatea cu legea în vigoare la data instituirii raportului juridic și producerii faptelor ce au valoare juridică, or judecătorul consideră că cerințele/obiectul cererii și anume: constatarea faptului acceptării succesiunii și locul deschiderii acesteia după decesul tatălui Secrieru Stepan decedat la *****, în raport cu prevederile normelor sus citate, nu este de competența instanțelor de judecată, dar intră în competența notarului având în vedere și dispozițiile Legii nr.1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat, precum și Legii nr. 246 din 1***** cu privire la procedura notarială, iar cerința inseparabilă formulată de petiționar în special constatarea faptului acceptării succesiunii după decesul părintelui Secrieru Stepan la *****și locul deschiderii nu poate constitui obiect de examinare al instanțelor judecătorești fiind incidente prevederile art. 170 alin.(1) lit. b) Cod de procedură civilă, în temeiul art. 170 alin. (2) Cod de procedură civilă, s-a restituit cererea de chemare în judecată formulată de Secrieru Gheorghe, persoane interesate Secrieru Ilie, Direcția Generală Administrare Fiscală, mun. Chișinău cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și locului ei de deschidere.
23. Așadar, Colegiul Civil, Comercial şi de Contencios administrativ al Curții de Apel Centru, analizând situația de fapt din prezenta speță în raport cu prevederile normelor de drept enunțate, ajunge la concluzia că soluția instanței de fond este una pripită.
24. În susținerea opiniei enunțate, Colegiul menționează că persoana care a formulat cererea trebuie să fie informată clar despre motivele pentru care instanța a decis restituirea acesteia, astfel încât să înțeleagă exact ce condiții legale nu au fost respectate.
25. La caz, Colegiul reține că petiționarul urma să înlăture următoarele neajunsuri: să-și concretizeze obiectul și temeiul juridic al cererii reieșind din aplicabilitatea legii în timp și să formuleze cerința în conformitatea cu legea în vigoare la data instituirii raportului juridic și producerii faptelor ce au valoare juridică.
26. În același timp, pentru a concluziona că petiționarul nu a înlăturat toate neajunsurile indicate, prima instanță a reținut că cerințele/obiectul cererii și anume constatarea faptului acceptării succesiunii și locul deschiderii acesteia după decesul tatălui Secrieru

Stepan decedat la *****, în raport cu prevederile normelor sus citate, nu este de competența instanțelor de judecată, dar intră în competența notarului având în vedere și dispozițiile Legii nr.1453 din data de 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat, precum și Legii nr. 246 din 1***** cu privire la procedura notarială, precum și cerința inseparabilă formulată de petiționar în special constatarea faptului acceptării succesiunii după decesul părintelui Secrieru Stepan la *****și locul deschiderii nu poate constitui obiect de examinare al instanțelor judecătorești fiind incidente prevederile art. 170 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă.

27. Prin urmare, în condițiile în care potențialul petiționar Secrieru Gheorghe, prin cererea din 4 octombrie 2024 a explicat interesul său la adresarea în instanță cu prezenta cerere, a raportat circumstanțele de fapt la normele de drept, dar, în special, a reiterat poziția cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii după decesul mamei Secrieru (Bîrnaz) Zinovia, la *****, Colegiul civil consideră că instanța inferioară eronat a constatat că potențialul petiționar nu a îndeplinit cerințele enumerate în încheierea prin care nu s-a dat curs cererii din 24 septembrie 2024.
28. Totodată, Colegiul consideră că instanța eronat a dispus restituirea cererii integral, bazându-se numai pe capătul de cerere cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii de către petiționarul Secrieru Gheorghe după decesul tatălui Secrieru Stepan, la *****, fără a motiva restituirea cererii în partea ce ține de acceptarea succesiunii de către petiționarul Secrieru Gheorghe după decesul mamei Secrieru Zinovia, la *****, or criticile invocate de instanță cu privire la formularea cerinței în conformitatea cu legea în vigoare la data instituirii raportului juridic și producerii faptelor ce au valoare juridică, nu pot fi raportate la acest capăt de cerere.
29. Colegiul remarcă că în cauză, fiind vorba de două succesiuni, una deschisă în 2018 și alta în 2021, instanța trebuia să analizeze separat condițiile pentru fiecare. Pentru succesiunea din 2018, nu se pune problema aplicării excluderii competenței instanței, iar pentru cea din 2021, instanța trebuia să verifice dacă există o împrejurare care justifică intervenția instanței (ex: dezacorduri între moștenitori, refuzul notarului de a proceda la deschiderea procedurii etc.).
30. De altfel, chestiunea legată de existența unui interes legitim este una de drept substanțial și trebuie analizată odată cu intrarea în cercetarea fondului, or la punerea pe rol a cererii instanța poate verifica numai elementele formale ale cererii.
31. Prin urmare, în condițiile expuse supra, Colegiul civil consideră că instanța inferioară eronat a constatat că potențialul petiționar nu au îndeplinit cerințele enumerate în încheierea prin care nu s-a dat curs cererii din 24 septembrie 2024.
32. În condițiile descrise Colegiul conchide că instanța greșit a aplicat sancțiunea procesuală de restituirea a acțiunii, or sancțiunile procesuale pot surveni pentru subiectul obligat în cadrul unui raport procedural în caz de: (i) neîndeplinire a unui act de procedură; (ii) îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură; (iii) exercitarea abuzivă a unui drept procedural, situații neconstatate.
33. Astfel, reținând ca fiind întemeiate argumentele recurentului cu referire la netemeinicia restituirii cererii, în situația în care acest instrument procedural a fost utilizat defectuos, Colegiul conchide lipsa temeiurilor care ar justifica menținerea încheierii din 7 octombrie 2024, emisă de instanța de fond.

34. Colegiul constată că la caz, instanţa de fond nu a ţinut cont de prevederile legii, şi nu a ținut cont de o eventuală îngrădire a dreptului reclamantului de acces liber la justiţie, garantat prin prisma principiilor fundamentale ale Constituţiei Republicii Moldova dar şi a Convenţiei cu privire la Drepturile şi Libertăţile Fundamentale ale Omului.
35. Pornind de la premisa că drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă şi reală, iar nu iluzorie şi teoretică, imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție.
36. Astfel, prin prisma celor constatate și menționate supra, în raport cu jurisprudența Curții Europene, instanța de recurs remarcă că, acțiunile instanței de fond de restituire a cererii, în circumstanțele expuse mai sus ar putea genera încălcarea efectivă a art. 6 CEDO.
37. Reieşind din cele menţionate supra, şi având în vedere că soluţia oferită de prima instanţă este una neîntemeiată, Completul judiciar ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, a casa încheierea primei instanţe, restituind cauza spre rejudecare în aceeași instanță, în același complet de judecată, la faza de primire a cererii.
38. Din aceste raționamente, în conform art. 423-427 lit. b), 428 Cod de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial şi de Contencios administrativ al Curții de Apel Centru,-

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de avocatul Bondarenco Andrei în interesul lui Secrieru Gheorghe.

Se casează încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 7 octombrie 2024, emisă în cauza civilă la cererea înaintată de Secrieru Gheorghe, persoane interesate Secrieru Ilie, Direcția Generală Administrare Fiscală, mun. Chișinău cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și locului ei de deschidere, restituind cauza în aceeași instanță şi în același complet de judecată, la etapa de primire a cererii.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului Ruxanda Pulbere

Judecătorii Ala Malîi

Roman Pascari